

МЕРЕЖЕВА МОДЕЛЬ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПЕДАГОГІВ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті представлено мережеву модель впровадження дистанційної форми навчання у систему післядипломної освіти педагогічних працівників Київської області. Джерелами інформації стали вивчення діяльності інших навчальних закладів, вітчизняних і зарубіжних матеріалів з питань сучасних розроблень і перспектив розвитку системи дистанційної освіти. Описано моделі та підходи організації інформаційно-навчального середовища, створення гіпертекстових електронних посібників.

Ключові слова та поняття: дистанційне навчання, технології дистанційного навчання, система дистанційного навчання, віртуальне середовище, тьютор, дидактичне забезпечення.

Алла БОРБИТ

Завідувач відділу дистанційного навчання КВНЗ КОР "Академія неперервної освіти"

Ірина МАЗУРКЕВИЧ

Методист відділу дистанційного навчання КВНЗ КОР "Академія неперервної освіти"

В умовах світової фінансової кризи, скорочення витрат і підвищення ефективності навчання стає однією з найважливіших завдань вищих навчальних закладів [1]. У педагогічних працівників, навчання для яких протягом усього життя є цілком зрозумілою необхідністю, післядипломна освіта виступає могутнім стимулом і фактором духовного оновлення дає змогу їм бути в постійному творчому пошуку, стані відкритості та спрямованості в майбутнє. У той же час повинні бути створені умови, при яких учитель може реалізувати свою потребу в постійному навчанні і розвитку.

Актуальність і доцільність впровадження дистанційного навчання в освітню

діяльність академії зумовлюється низкою причин, серед яких:

- спроможність дистанційного навчання виконувати роль каталізатора процесу реформування освітньої діяльності в академії щодо надання їй рис, характеристик і показників систем відкритої освіти (доступність, реальна неперервність, особистісна орієнтованість, демократичність, варіативність тощо);
- активізація застосування у навчальному процесі інформаційних, комп'ютерних, телекомунікаційних технологій, підвищення творчої складової навчання, ініціація формування в Інтернеті вітчизняного Web-середовища післядипломної педагогічної освіти [3].

Тому сьогодні особливої актуальності набуває питання повноцінного впровадження дистанційної форми навчання у систему післядипломної педагогічної освіти, створення мережевої моделі. Така модель має забезпечити вільний доступ до освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж. Кожен слухач повинен мати можливість навчатися у зручний для себе час, у тому темпі, що він собі обирає. Навчальні матеріали мають бути зібрані і систематизовані у певну структуру, а їхня тематика – відповідати тематиці занять курсів підвищення кваліфікації за денною формою організації навчання.

Таким чином, **об'єктом дослідження** ми визначили дистанційне навчання як форму організації навчального процесу, яка забезпечує його учасникам вільний доступ до інформаційних ресурсів за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Предмет нашого дослідження – організаційно-педагогічне та дидактичне забезпечення дистанційної форми навчання педагогічних та управлінських кадрів.

Мета дослідження – розроблення мережевої моделі дистанційного навчання педагогів Київської області та її впровадження в організацію курсів підвищення кваліфікації та забезпечення її ефективності.

Для організації дистанційного навчання застосовуються різні технології:

- кейс-технологія – вид

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ у післядипломній педагогічній освіті Київської області

У Київській області дистанційна форма організації курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників користується високим попитом серед педагогів завдяки:

- **зручності** – слухачі, що одержують дистанційну освіту, навчаються у зручний для себе час та в зручному місці;
- **паралельності** – навчання здійснюється без відриву від основної роботи;
- **економічності** – заощаджуються кошти на проїзд та проживання;
- **рівності** – слухачі мають рівні можливості для підвищення кваліфікації незалежно від фаху, місця проживання та стану здоров'я;
- **модульності** – навчальні програми відповідають індивідуальним потребам кожного, адже вони формуються з набору незалежних модулів;
- **позитивного впливу на слухача** – інформаційно-комунікаційні технології сприяють зростанню творчого та інтелектуального потенціалу.

З іншого боку, організація такої форми навчання приваблива і для закладу, що надає освітні послуги. Цьому сприяють такі її особливості:

- **економічність** – ефективне використання навчальних площ та технічних засобів, концентроване і уніфіковане представлення інформації;
- **охоплення великої аудиторії** – одночасне звернення до багатьох джерел навчальної інформації великої кількості слухачів та їх спілкування за допомогою телекомунікаційного зв'язку між собою та з викладачами;
- **технологічність** – використання в навчальному процесі інформаційних технологій сучасних засобів комунікації, відкритого інформаційного простору;
- **територіальна незалежність** – можливість надавати освітні послуги педагогам інших областей;
- **нова роль викладача** – викладач стає тьютором, який координує навчальний процес, постійно удосконалює фахові курси, підвищує творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій;
- **якість** – для підготовки дидактичних засобів залучається весь професорсько-викладацький потенціал навчального закладу і використовуються найсучасніші навчально-методичні матеріали.

Для реалізації дистанційного навчання педагогів в Київській області сформована система дистанційної післядипломної педагогічної освіти. У **37 районах та містах** на базі регіональних методичних служб та навчальних закладів освіти функціонує **91 локальний центр** дистанційного навчання.

Постійно здійснюється системна підготовка викладачів та методистів Академії, педагогічних і методичних кадрів освітніх установ області до впровадження дистанційної форми навчання, створення дистанційних курсів і програм для освітян та учнів. Навчання тьюторів проводиться на курсах, семінарах, практикумах, інтернет-конференціях. Науковими консультантами з питань організації та змісту дистанційного навчання стали Олійник В.В., академік, доктор педагогічних наук, професор Державного вищого навчального закладу “Університет менеджменту освіти” Національної академії педагогічних наук України, заслужений працівник освіти України, Кухаренко В.М., професор Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, Сердюков П.І., професор університету Сан-Дієго (США), та ін.

За програмами курсів з проблем: “Організація і зміст курсів підвищення фахової кваліфікації педагогічних та управлінських кадрів за дистанційною формою навчання” та “Підготовка вчителів до організації дистанційного навчання учнів” підготовлено **109 тьюторів**.

МЕРЕЖЕВА ТЕХНОЛОГІЯ

З 2008 року для організації дистанційного навчання у післядипломній педагогічній освіті Київської області застосовується мережева технологія.

Сьогодні ми здійснюємо навчання за 40 напрямками, а саме:

- керівники навчальних закладів;
- учителі предметники;
- працівники дошкільних навчальних закладів;
- працівники психологічної служби;
- інші категорії педагогічних працівників (бібліотекарі, педагоги-організатори, керівники гуртків, вчителі-логопеди (дефектологи), вихователі шкіл-інтернатів, дитячих будинків (гуртожитків)).

Динаміку чисельності слухачів курсів підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання показано на **рис. 1**.

Для ефективного навчання необхідно організувати віртуальне навчальне середовище. Навчальний процес відбувається у віртуальних групах від супроводом тьютора. Слухачі мають можливість працювати з бібліотекою навчальних матеріалів, здійснювати прямий і зворотній зв'язок "тьютор-слухач", "слухач-слухач" різними способами: пересиланням файлів, листуванням, повідомленнями у форумі та чаті.

В бібліотеці представлено програмно-методичні комплекси, які містять:

1) комплект засобів інформаційної підтримки навчального процесу (загальні відомості про курс, організаційно-інформаційні матеріали);

2) програму освітньої діяльності підвищення фахової кваліфікації педагогічних та управлінських кадрів (3 змістові навчальні модулі):

- соціально-гуманітарний модуль (містить заняття гуманітарного спрямування, такі як філософія освіти, безпека життєдіяльності, культура ділового мовлення тощо). Він є спільним для всіх категорій слухачів;
- професійний модуль – зміст орієнтований на професію (питання педагогіки та психології, профільне навчання, робота з учнівським колективом, особливими категоріями дітей тощо);
- фаховий модуль – зміст орієнтовано на конкретну спеціальність.

До кожного змістового модуля є глосарій (термінологічний словник) з відповідним посиланням на те заняття, в якому дане поняття розкривається більш ширше.

Навчальні матеріали подані в різних форматах: текстовому (html – сторінки, документи word), графічному (картинки, схеми, таблиці), відео-, аудіо- матеріали, презентації, віртуальні тренажери, лабораторії, електронні посібники, посилання на інтернет-ресурси різного спрямування (розкриття теми, сайти для використання на уроках, освітні блоги вчителів і зокрема, вчителів Київщини) (**рис. 3**);

3) систему діагностико-аналітичних матеріалів, яка складається з тестових та практико-зорієнтованих завдань.

Система дистанційного навчання дає можливість застосовувати багаторівневу систему тестування; поповнювати базу даних, накопичувати різнобічну статистику, яку можна використати для підготовки різних форм звітності.

Таким чином, використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, дидактичних та організаційних методів та підходів дозволяють перейти від пасивного засвоєння навчального матеріалу до використання активних методів роботи, активізувати взаємодію слухач-викладач, слухач-слухач; посилити мотивацію учасників навчального процесу [5].

дистанційної технології навчання, заснована на використанні наборів (кейсів) текстових, аудіовізуальних та мультимедійних навчально-методичних матеріалів для самостійного вивчення тими, хто навчається, з організацією регулярних консультацій з викладачами (тьюторами), контролю знань дистанційним або традиційним способами;

- **ТВ-технологія** – вид дистанційної технології навчання, що базується на використанні систем телебачення для доставлення навчально-методичних матеріалів та організації регулярних консультацій у викладачів (тьюторів);

- **мережева технологія** – вид дистанційної технології навчання, що базується на використанні телекомунікаційних мереж та засобів Internet для забезпечення слухачів навчально-методичними матеріалами, інтерактивної взаємодії з викладачами (тьюторами) та організації дистанційного педагогічного контролю;

- **змішана технологія** – дає можливість поєднувати різні типи технологій в залежності від можливостей даного закладу, що надає послуги з урахуванням і можливостей користувачів [2].

За період з 2003 по 2015 роки нами було апробовано усі перераховані технології дистанційного навчання. У 2003 році слухачами дистанційних курсів підви-

щення кваліфікації була група вчителів початкових класів, для навчання яких застосували ТВ-технологію. У 2005 році, коли кількість категорій педагогічних працівників збільшилась до 13, а можливості закладів та готовність слухачів до дистанційного навчання були не однаковими, ми знайшли оптимальне рішення для задоволення освітніх потреб кожного слухача, використали змішану технологію, поєднавши кейс та мережеву технології.

Запропонована мережева модель дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації дає можливість:

- максимально задовольнити запити, побажання й очікування педагогів у здобутті якісної освіти;
- зробити процес підвищення кваліфікації більш відкритим, неперервним і гнучким;
- вдосконалювати професійну майстерність без відриву від основної діяльності;
- індивідуалізувати процес навчання з орієнтацією на можливості та рівень професіоналізму вчителя, умови його педагогічної діяльності;
- підвищити рівень компетенції у використанні сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ВИСНОВКИ:

Мережева модель дистанційного навчання є ефективним засобом організації курсів підвищення

Рис. 1

Динаміка чисельності слухачів курсів підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання (2006-2015 рр.)

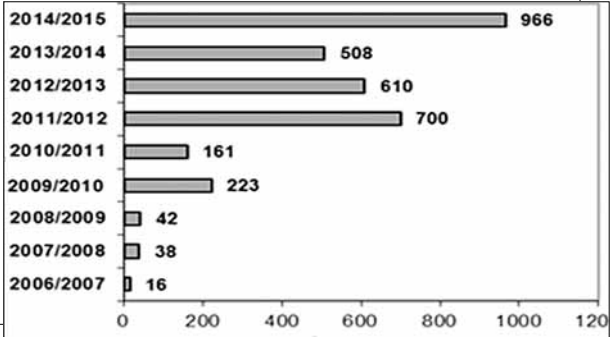
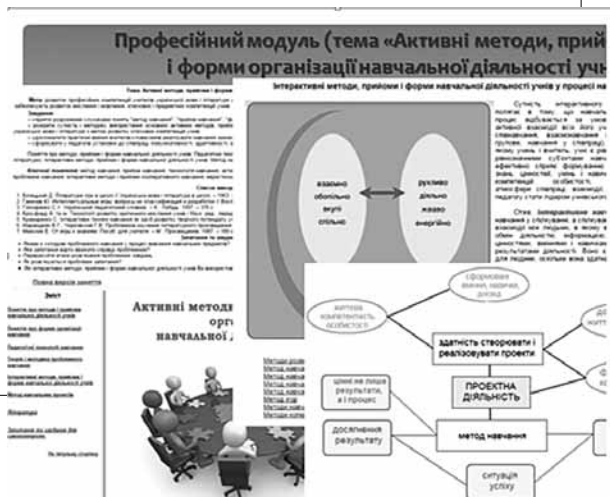

Рис. 3

Інтерфейс сторінок з навчальним контентом

кваліфікації педагогічних кадрів.

Мережева модель дистанційного навчання має включати такі складові:

- спеціально організоване віртуальне навчальне середовище з відповідним навчально-методичним забезпеченням та діа-

гностико-аналітичними матеріалами;

- етапи навчальної діяльності слухача з завданнями, орієнтованими на досягнення конкретних навчальних та організаційних цілей;
- систему підготовки тьюторів для здійснення методичного супроводу навчального процесу у районах і містах.

Рис.2

Модель організації курсів підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання у Київській області

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронкін О.С. Організація дистанційних технологій навчання на основі комп'ютерних інформаційних систем вищих навчальних закладів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/vsunud/2009-6E/09vosnzu.htm>.
2. Дистанційний навчальний процес: навч. посіб. В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко, Г.С. Молодих [та ін.] / за ред. В.Ю. Бикова, В.М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2005. – 292 с.
3. Олійник В.В. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання. / В.В. Олійник, В.Ю. Биков – К.: Логос, 2006. – 408 с.
4. Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. Назва з екрана.
5. Сердюков П.И. Современные подходы к повышению квалификации учителей / Петр Сердюков, Хилл Робин, Наталия Сердюкова // Наукові записки НПУ ім. М.Гоголя. – 2009. – №3. – С. 14-19.

Алла Борбит, Ирина Мазуркевич Сетевая модель дистанционного обучения педагогов Киевской области

В статье представлена сетевая модель внедрения дистанционной формы обучения в систему последипломного образования педагогических работников Киевской области. Источниками информации стали изучение деятельности других учебных учреждений, отечественных и зарубежных материалов по вопросам современных разработок и перспектив развития системы дистанционного образования. Описаны модели и подходы к организации информационно-учебной среды, создание гипертекстовых электронных пособий.

Ключевые слова: дистанционное обучение, технологии дистанционного обучения, система дистанционного обучения, виртуальная среда, тьютор, дидактическое обеспечение.

Alla Borbit, Iryna Mazurkevich Network model of Distance Learning for Teachers in Kyiv Region

This article provides information on opportunities to incorporate distance education into postgraduate pedagogical education in Kyiv region. Many sources of information were studied. Various resources were considered: working experience of different educational establishments, domestic and foreign materials on the perspectives of distance education development, scientific and methodological research of teachers applying distance education techniques. The article introduces models and approaches to organizing information educational environment and the production of electronic textbooks.

Key words: distance learning, techniques of distance learning, system of distance learning, virtual learning environment, tutor, didactic materials.